

ПОШИРЕННЯ ВІРУСНИХ ЕНТЕРИТІВ СОБАК У МІСТІ ХАРКОВІ**Нехаєва Н.**, здобувач вищої освіти ОП «Ветеринарна медицина»**Кутько Є.**, здобувач вищої освіти ОП «Ветеринарна медицина»Науковий керівник – **Гонтарь А.М.**, к. вет. н., доцент*Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна*

Актуальною проблемою для сучасної ветеринарної медицини є поширення шлунково-кишкових розладів вірусної етіології не лише серед продуктивних тварин, а також це стосується і домашніх собак та котів. В Україні постійно збільшується попит на утримання собак як у спеціальних розплідниках, так і в приватному користуванні громадян. Також зростає кількість безпритульних тварин, які формують постійно діючі резервуари збудників інфекцій [2, 7, 8]. Серед інфекційних захворювань у собак постійно реєструються хвороби з ураженням органів дихання та органів травної системи [1, 3, 5]. Інфекційні ентерити у собак зумовлюються як бактерійними збудниками, так і вірусними, що обумовлює постійне напруження епізоотичної ситуації. Вірусні ентерити у собак стабільно домінують у нозологічному профілі інфекційних хвороб. Світові наукові літературні джерела стверджують, що домінуючими вірусними чинниками появи діарейного синдрому у собак є парво- та корона віруси. Не виключенням є і територія України, де захворюваність собак на вірусні ентерити постійно зростає [4, 6].

У зв'язку з цим метою нашої роботи було вивчення характеру епізоотичного процесу за ентеритів вірусної етіології у собак в умовах мегаполісу. В ході роботи вирішувалися наступні завдання: визначити місце вірусних ентеритів у інфекційній патології собак на території м. Харкова; виявити інтенсивність поширення ентеритів вірусної етіології у собак; встановити вікову, сезонну та породну сприйнятливість собак; проаналізувати особливості клінічного перебігу вірусних ентеритів.

Епізоотологічний моніторинг проводився з використанням анамнестичних даних та даних реєстрації хворих тварин в умовах трьох ветеринарних клінік м. Харкова. Отримані результати аналізували та обговорювали на кафедрі епізоотології та мікробіології ДБТУ. Об'єктом досліджень були собаки, хворі на ентерити вірусної етіології. Матеріалом для проведення досліджень були хворі собаки, яких доставляли до приватних ветеринарних клінік, використовували узагальнені звітні матеріали ветеринарних клінік за період 2021-2023 рр. щодо результатів клінічних та лабораторних досліджень. З метою проведення необхідних досліджень були застосовані методики загального обстеження тварин, під час яких використовували наступні методи досліджень: епізоотологічний; клінічний; статистичний; лабораторні дослідження (гематологічний).

У 2023 році було зареєстровано 580 хворих тварин, власники яких звернулися з різних захворювань, 260 з яких – власники собак. Інфекційна патологія реєструвалася в кількості 29,0% (74 випадки) від загальної суми реєстрацій хворих собак. Поряд з тим, питома вага інвазійних хвороб у 2023 році склала 25,0% (65 випадків). З проблемами незаразної патології звернулися 121 власник собак (46,5 %). Сумарна кількість заразної патології у 2023 році склала 53,5 %, що на 7,0 % більше, ніж загальна кількість реєстрацій незаразних захворювань.

Найчастіше реєструвалися інфекційні захворювання шкіри, сумарна реєстрація яких склала 37,5 % (27 випадків). Аденовірози та лептоспіроз реєструвалися на рівні 12,3 % та 10,4 % відповідно. Дещо менше тварини хворіли на чуму м'ясоїдних (8,4 % випадків), інфекційний гепатит (7,1 % випадків). Вірусні ентерити впродовж останніх трьох років реєструвалися на рівні 38,4% від загальної кількості хворих собак. Так парвовірус був підтверджений у 44,8% випадків, коронавірус підтверджувався у кількості 42,0 %, ротавіруси виявляли на рівні 21,2 %.

Домінуюча роль серед вірусних ентеритів належала парвовірусу, який викликав моноінфекцію в кількості 42,2 %. Змішана інфекція, викликана двома вірусами парво- та корона, реєструвалася на рівні 33,4 %. Також підтвердилася сумісна персистенція парво- та ротавірусу в організмі собак і було виявлено 6 тварин зі збудниками зазначених типів, що склало 13,3 %. Коронавірусна інфекція визначалася на рівні 11,1 %.

Максимальний підрізок реєстрації вірусних ентеритів припадав на весняно-літній період з піком у травні та червні та осінньо – зимовий період з піком у листопаді та грудні. Найменша кількість випадків вірусних ентеритів припадала на середину літа та кінець зими.

Дослідження вікової динаміки захворюваності на вірусні ентерити показали, що найчастіше хворіли цуценята віком 2-4 місяці (37,5 %), менше випадків вірусних ентеритів реєструвалося серед тварин у віці 4-6 місяців (31,5 %), з 6-ти міс. до року кількість випадків ентеритів вірусної етіології складала 18,7%, а у тварин старше 1 року захворювання реєструвалися на рівні 12,3 %. Наступним етапом наших досліджень було визначення породної схильності собак до вірусних ентеритів, так як породна схильність до інфекційного захворювання є важливим питанням при вивченні особливостей епізоотичного процесу. Було встановлено, що найчастіше вірусні ентерити проявлялися серед крупних порід собак

Дослідження породної чутливості собак показали, що більше випадків захворювання проявлялося серед лайок (20,0 %), серед німецьких вівчарок (17,7 %), ротвейлерів (15,5 %) і серед безпородних метисів (17,7 %). Літературні наукові джерела стверджують, що висока концентрація тварин на площі території сприяє швидкому поширенню захворювань і широкому охопленню поголів'я собак на вигульних майданчиках. Їх недостатня кількість сприяє накопиченню збудників у зовнішньому середовищі, тому тварини контамінують з вірусами за допомогою різних факторів передачі. Також, однією з причин поширення вірусних ентеритів є те, що далеко не всі господарі вакцинують тварин. За нашою інформацією у собак, які не були щеплені проти вірусних ентеритів, захворювання реєструвалися серед різних вікових груп. Щодо статеві динаміки, вірогідної залежності до вірусних ентеритів у різних статей ми не виявили. Джерела інфекції та шляхи її передачі в усіх випадках нам точно встановити не вдалося.

Наступним етапом нашого аналізу було вивчення особливостей клінічного прояву вірусних ентеритів собак. Застосовували порівняльну диференційну діагностику зазначених хвороб. Під час клінічного методу діагностики враховували вік захворілих тварин. Результати наших клінічних досліджень співпадали з даними опрацьованих літературних джерел в питанні сприйнятливості до зазначених хвороб.

Нами підтверджено, що до парвовірозу найбільш сприйнятливими були цуценята до 6-7-ми місяців, іноді тварини у 9-10 місяців. Коронавірусний ентерит проявлявся в основному лише у цуценят. На ротавірусний ентерит хворіли лише цуценята у віці 3-4 тижні. У хворих тварин був різний характер фекалій. Однак, потрібно зазначити, що встановлювати діагноз на вірусний ентерит лише за клінічними ознаками практично неможливо без підтвердження лабораторними дослідженнями.

Лабораторна діагностика парво- та коронавірусних ентеритів заключалася у використанні експрес-тестів на основі імунохроматографічного аналізу. Ротавірусний ентерит був підтверджений результатами застосування методів ІФА та ПЛР за згодою власників собак у філіалі приватної діагностичної лабораторії. Для дослідження відбирали фекалії та сироватку крові. При дослідженні гематологічних показників у хворих тварин за вірусних ентеритів відзначали зниження кількості еритроцитів. У хворих тварин було встановлено достовірне зниження кількості лейкоцитів. Кількість еозинофілів і моноцитів була в межах норми. Кількість лімфоцитів достовірно зменшувалася, що є характерним для гострих інфекційних процесів. Також у хворих тварин за відбувся зсув лейкоцитарної формули вправо за рахунок зростання кількості сегментованих ядерних форм нейтрофілів.

Таким чином, актуальною проблемою для сучасної ветеринарної медицини є поширення шлунково-кишкових розладів вірусної етіології не лише серед продуктивних

тварин, а також це стосується і домашніх собак та котів. В Україні постійно збільшується попит на утримання собак як у спеціальних розплідниках, так і в приватному користуванні громадян. Також зростає кількість безпритульних тварин, які формують постійно діючі резервуари збудників інфекцій. Серед інфекційних захворювань у собак постійно реєструються хвороби з ураженням органів дихання та органів травної системи. Інфекційні ентерити у собак зумовлюються як бактерійними збудниками, так і вірусними, що обумовлює постійне напруження епізоотичної ситуації, яка потребує постійного вивчення, уточнення та контролю.

Бібліографічний список:

1. Б'ятець В., Новицька О. В. Діагностика хвороб м'ясоїдних, що проявляються розладами шлунково-кишкового тракту. Здобутки студентської молоді у вирішенні науково-практичних питань ветеринарної медицини : матеріали II (69) міжнар. студ. наук.-практ. конф. Київ, 2015. С. 232–233.
2. Дідух А. В. Парвовірусна інфекція собак (діагностика, лікування) : автореф. дис. ... канд. вет. наук : 16.00.03. Київ, 2015. 20 с.
3. Корчевська Т. М., Чумаков К. А. Парвовірусний ентерит (Парвовірусна інфекція) собак : в кн. Інфекційні хвороби собак. Кам'янець-Подільський, 2017. С. 15–28.
4. Кісера Я.В. Інфекційні хвороби дрібних тварин : посібник. Львів : Сполом, 2012. 100 с.
5. Радзиховський М. Л. Епізоотологічні особливості коронавірусного ентериту собак. Науковий вісник НУБіП України. Сер. Ветеринарна медицина, якість і безпека продукції тваринництва. 2016. № 237. С. 321–328.
6. Радзиховський М. Л. Епізоотологічні особливості парвовірусного ентериту собак. Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини. 2016. Вип. 32, ч. 2. С. 130–132.
7. Радзиховський М. Л. Епізоотологічні особливості ротавірусного ентериту собак. Наук.-техн. бюл. НДЦ біобезпеки та екологічного контролю ресурсів АПК. 2016. № 4, т. 4. С. 49–53.
8. Серета О. М., Недосєков В. В., Полупан І. М. Роль парвовірусної інфекції в нозологічному профілі інфекційних хвороб собак і котів у місті Києві. Ветеринарна біотехнологія: бюлетень Інституту ветеринарної медицини НААН. Київ, 2016. Вип. 28. С. 254–259.